

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 13.10.2014
COM(2014) 634 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Fremskridt med hensyn til gennemførelsen af det indre marked for energi

{SWD(2014) 310 final}
{SWD(2014) 311 final}
{SWD(2014) 312 final}
{SWD(2014) 313 final}
{SWD(2014) 314 final}
{SWD(2014) 315 final}

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Fremskridt med hensyn til gennemførelsen af det indre marked for energi

1. INDLEDNING

Europas energipolitik har i løbet af de seneste tyve år været konsekvent rettet mod tre mål: Energiforsyningen i den Europæiske Union skal være til overkommelige og konkurrencedygtige priser, miljømæssigt bæredygtig og stabil for alle. En af de fundamentale forudsætninger for at nå disse mål på omkostningseffektiv vis er et velintegreret indre marked for energi.

I 2011 ankerkendte stats- og regeringslederne betydningen af at have et indre marked for energi. De fastsatte en klar frist for gennemførelsen heraf senest i 2014 og understregede, at ingen EU-medlemsstat skulle være isoleret fra de europæiske gas- og elnet efter 2015.¹ Disse målsætninger er ofte blevet gentaget siden da, og alle de største interessenter har meldt deres klare tilslutning hertil, fra erhvervs- til forbrugerorganisationer.² Energisektorens store betydning for Europas konkurrenceevne, velfærd og uafhængighed betyder, at EU ikke har råd til at fejle.³

I november 2012 offentliggjorde Kommissionen en omfattende vurdering af gennemførelsen af det indre marked for energi, hvor der blev gjort status over, hvad der var blevet opnået, og udpeget tre vigtige udfordringer for fremtiden.⁴ Udfordringerne og de relevante tiltag vedrørte for det første nødvendigheden af at gennemføre og anvende den eksisterende lovgivning og handle i overensstemmelse hermed, for det andet behovet for at omstille vores energisystemer til en kulstoffattig fremtid og for det tredje at bringe forbrugerne i centrum, da de spiller en afgørende rolle i forbindelse med den nødvendige omstilling, og da det i sidste ende er dem, der drager nytte af vores liberaliseringsindsats. Det er nu tid til at gøre status over de fremskridt, der er gjort for at imødekomme disse udfordringer, og identificere de sidste huller i vores indsats.

¹ Konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde den 4. februar 2011, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-2-2011-INIT/da/pdf>

² Se f.eks. holdningsdokumenterne fra IFIEC (http://www.ifieceurope.org/docs/20140225%20IE_Manifesto.pdf), Eurogas (http://www.eurogas.org/uploads/media/Internal_market_13PP011_-_Eurogas_Position_Paper_on_the_Internal_Energy_Market_-_24.01.13.pdf), Eurelectric (<http://www.eurelectric.org/news/2012/achieving-the-internal-energy-market-by-2014-must-remain-key-priority-eurelectric-urges/>) og BEUC (http://www.beuc.eu/publications/x2013_091_mgo_memorandum-greek_presidency.pdf)

³ Konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde den 21. marts 2014, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7-2014-REV-1/da/pdf>

⁴ Kommissionens meddelelse "Et fungerende energimarked" af 15. november 2012, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0663&qid=1412583259067&from=DA>

I januar 2014 offentliggjorde Kommissionen en rapport om energipriser og -omkostninger i Europa, som fastslog, at engrospriserne for elektricitet er faldet væsentligt i EU, mens engrospriserne for gas har været forholdsvis stabile siden 2008.⁵ Energipriserne på det europæiske detailmarked steg dog betydeligt mellem 2008 og 2012, bl.a. som følge af stigende energiskatter og -afgifter, som udgør en stor del af energiregningen i detailsegmentet.⁶ De varierer desuden kraftigt mellem medlemsstaterne, hvilket er tegn på, at der bør ses nærmere på medlemsstaternes interventioner og lægges mere vægt på mulighederne og behovet for større politisk koordinering.⁷

Nødvendigheden af politisk koordinering på et tidligt stadie ligger også til grund for Kommissionens forslag i januar 2014 om en ny ramme for energi- og klimapolitikken frem til 2030. Et konkurrencedygtigt og integreret indre marked er et vigtigt element af denne ramme, da det vil skabe de nødvendige betingelser for at opfylde ambitiøse fremtidige energi- og klimapolitiske målsætninger på en omkostningseffektiv måde og dermed bidrage til at sikre, at energipriserne for erhvervslivet og husholdningerne ikke fordrejes og at den nødvendige tillid blandt investorerne bevares.

Krisen i Ukraine og de deraf følgende risici for forsyningssikkerheden viser endnu en gang tydeligt, hvad EU står til at vinde ved et velintegreret og velforbundet energimarked med en diversificeret forsyning og større solidaritet i lyset af krisen. Vi skal fortsat fokusere på at diversificere gasforsyninger, anlægge manglende forbindelser mellem isolerede områder, udvikle vores egne kulstoffattige energikilder og sikre en sikker og pålidelig integration af de vedvarende energikilder, etablere likvide handelsplatforme og fjerne unødvendige administrative hindringer, øge investeringer i intelligente net, give forbrugerne større indflydelse og sørge for en ensartet anvendelse af den fælles energilovgivning i hele Unionen. Det regionale samarbejde er afgørende for at opfylde disse mål, og den vedvarende krise er et klart bevis på, at medlemsstaterne ikke længere kan nøjes med at handle isoleret.

Denne meddelelse understreger, at EU bevæger sig i rette retning. Men selv om vi er godt på vej, er det også tydeligt, at der stadig skal arbejdes, og at der findes klare huller, som skaber hindringer for et velfungerende marked.

2. MARKEDSINTTEGRATIONEN SKRIDER FREMAD OG SKABER KONKRETE RESULTATER

Der er næppe tvivl om, at et velfungerende grænseoverskridende energimarked er det eneste realistiske redskab til at bevare en sund og effektiv energisektor i EU i fremtiden. En nylig

⁵ Konkurrence er en vigtig, men ikke den eneste faktor i forbindelse med dette fald. Den stigende andel af vedvarende energikilder med meget lave marginalomkostninger og den økonomiske nedtur spiller også en vigtig rolle.

⁶ Kommissionens meddelelse "Energipriser og -omkostninger i Europa" af 22. januar 2014, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0021&qid=1412584312558&from=DA>

⁷ Kommissionen har især behandlet dette spørgsmål i sin pakke fra november 2013 om offentlig intervention i energisektoren, C(2013) 7243 final.

undersøgelse fra Kommissionen vurderer, at de økonomiske nettofordele ved gennemførelsen af det indre marked årligt vil beløbe sig til mellem 16 og 40 mia. EUR.⁸

2.1 Et integreret marked er grundlaget for en omkostningseffektiv dekarbonisering af vores energisystemer

I dag stammer 23,5 % af den elektricitet, der produceres i Unionen, og 14 % af det endelige energiforbrug i alle sektorer fra vedvarende energikilder. Det betyder, at EU er godt på vej til at nå sit mål om, at 20 % af energiforbruget skal komme fra vedvarende energikilder i 2020, selv om der skal en ekstra indsats til for at opfylde det. Det danner også et godt grundlag for at fortsætte indsatsen og nå et endnu mere ambitiøst mål for vedvarende energi for 2030.⁹ Kommissionen har foreslået et EU-mål på mindst 27 %.¹⁰

Efterhånden som der anvendes flere og flere vedvarende energikilder, opstår der også nye udfordringer. Den variable produktion og begrænsede forudsigelighed af sol- og vindenergi gør det endnu mere nødvendigt at sikre et stabilt net. Et velintegreret marked er uden tvivl mere velegnet til at imødekomme denne udfordring.¹¹ Det giver mulighed for at forbinde områder med komplementære energimix og gør dermed energisystemet mere modstandsdygtigt over for udsving i udbud og efterspørgsel. Et godt eksempel er de sammenkoblede tyske og franske elmarkeder, hvor den fortsatte strøm på tværs af grænserne giver Tyskland mulighed for at opretholde et stabilt system, når der er rigeligt med sol og vind, og samtidig giver Frankrig mulighed for at sikre sin forsyning i perioder med spidsbelastning.

Den grænseoverskridende handel med elektricitet mellem de fleste EU-lande er steget, ligesom sammenkoblingerne er det, og importandelen af den samlede elektricitet til endeligt forbrug er steget i 23 medlemsstater mellem 2008 og 2012. Handelen har dog langt fra nået sit fulde potentiale. Mere handel kræver en stærkere fysisk forbindelse mellem vores markeder, som stadig er for svag mange steder i EU. Det kræver også, at de sidste hindringer for grænseoverskridende handel fjernes, f.eks. eksportrestriktioner eller urimelige licenskrav.

Et velfungerende marked kan ligeledes fremme og belønne fleksibilitet og energieffektivitet. Hvis priserne afspejler balancen mellem udbud og efterspørgsel, og forbrugerne drager fordel af at kunne tilpasse deres forbrugsmønstre til prissignalerne (efterspørgselsreaktion), vil de samlede omkostninger i forbindelse med at sikre energiforsyningen kunne reduceres, eftersom behovet for dyr produktion i spidsbelastningsperioder og netværkskapacitet reduceres.

⁸ "Benefits of an Integrated European Energy Market" af Booz & Company Amsterdam, side 21, http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/studies/doc/20130902_energy_integration_benefits.pdf

⁹ Kommissionens meddelelse "Politikramme for klima- og energipolitikken i perioden 2020-2030" af 22. januar 2014.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/da/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0015&from=da>

¹⁰ COM(2014) 15 final.

¹¹ Sammen med et velfungerende marked fremmer indførelsen af EU's emissionshandelsordning og den fulde europæisering af kulstofmarkedet i 2013 overgangen til bæredygtige, kulstoffattige og effektive energisystemer.

2.2 Et velforbundet indre marked for energi er afgørende for at sikre energiforsyningen

Europa har traditionelt nydt godt af en høj elforsyningssikkerhed sammenlignet med andre regioner i verden, bl.a. takket være nettenes pålidelighed. Som nævnt ovenfor bliver det en stadig større udfordring at opretholde den samme netstabilitet, efterhånden som forskellige former for vedvarende energi indtager en større andel af energimixet. De europæiske eltransmissionsnet skal være bedre forbundne med hinanden, og operatørerne skal samarbejde i højere grad for at sikre balance i forsyningen i løbet af en dag. Et større forbundet område vil gøre det lettere at veje op for den store variation i forsyningen fra vedvarende energikilder. Europa skal derfor fortsat søge at rette op på virkningerne af utilsigtede energistrømme ("sløjfestrømme") for den grænseoverskridende markedsintegration, som stadig er et problem flere steder i Central- og Østeuropa.

Med hensyn til gas er det endnu tydeligere, at nøglen til et Europa med en høj forsyningssikkerhed findes i et konkurrencedygtigt og integreret indre marked. Den aktuelle krise i Ukraine har atter bragt energiforsyningssikkerhed og -afhængighed øverst på EU's dagsorden. Kommissionen har som opfølgning på konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde den 21. marts 2014 offentliggjort en dybdegående analyse af og en omfattende plan for Europas energiafhængighed.¹² En af målsætningerne er også at trække de medlemsstater, der i dag er fuldstændig afhængige af en enkelt ekstern leverandør, ud af isolationen.

Den overordnede gasforsyningssikkerhed i Europa er væsentligt forbedret gennem de sidste fem år. Robustheden af gasforsyningssikkerheden er blevet sat på prøve ved flere lejligheder i løbet af de seneste år. Februar 2012 og marts 2013 var meget koldere end forventet, men markederne forblev velfungerende, og gassen blev sendt derhen, hvor der var mest behov for den, og der opstod ingen mangler nogen steder i Europa. Selv i tilfælde af større forstyrrelser i gasforsyningen befinder Europa sig i dag i en langt bedre position end for fem år siden. Siden vedtagelsen af forordningen om gasforsyningssikkerhed¹³ har medlemsstaterne øget indsatsen og investeret i mere fleksible rørledninger, større lagerkapacitet, forbedret deres katastrofeberedskab og indsatsplaner og øget koordineringen.

Europas gasforsyningssikkerhed vil blive styrket yderligere, bl.a. takket være åbningen af den sydlige korridor, hvor gas fra Aserbajdsjan vil blive leveret til de europæiske markeder, samt anlæggelsen af manglende forbindelsesled og LNG-terminaler, f.eks. i Østersøområdet og Polen. Disse investeringer viser, at et integreret marked med 500 millioner forbrugere og et årligt forbrug på 480 mia. m³, stadig er et attraktivt område for investorernes placering af investeringer og for producenternes salg af gas. De er dog ikke tilstrækkelige til at garantere et passende niveau af forsyningssikkerhed i dag og i fremtiden. For at garantere forsyningen skal EU's gasmarked være et sted, hvor markedsdeltagerne kan have tillid til, at de vil blive

¹² Kommissionens meddelelse "Europæisk energisikkerhedsstrategi" af 28. maj 2014 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0330&qid=1412665147603&from=DA>

¹³ Forordning (EU) nr. 994/2010 om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningssikkerheden og ophævelse af Rådets direktiv 2004/67/EF (EUT L 295 af 12.11.2010, s. 1).

behandlet retfærdigt med udgangspunkt i gennemsigtige og stabile retlige rammer. For fortsat at kunne nyde den høje standard for forsyningssikkerhed, som vi er vant til i EU, og holde omkostningerne i forbindelse hermed på et lavt niveau, skal medlemsstaterne tage det indre marked seriøst og anvende lovgivningen¹⁴ og fremme de rette investeringer.

2.3 Konkurrencedygtige markeder sikrer konkurrencedygtige priser og reducerer systemomkostningerne

Den øgede konkurrence på engrosmarkedet har i høj grad påvirket priserne. Hvad angår elektricitet, er engrospriserne faldet betydeligt – mellem 35 % og 45 % i perioden 2008-2012¹⁵ – mens gaspriserne er forblevet stabile. Sammenkoblingslinjerne anvendes mere effektivt, og en bedre regulering sikrer, at det i forbindelse med beslutningen om hvilke kraftværk, der skal være aktive hvornår, er den mest omkostningseffektive løsning, der anvendes. Systemomkostningerne er desuden betydeligt lavere på et integreret marked.¹⁶

Med hensyn til gas har diversificeringen af forsyningerne navnlig i den vestlige del af kontinentet givet Europa mulighed for at udnytte lave LNG-importpriser mellem 2007-2010. Flere langtidskontrakter er delvist og i forskelligt omfang blevet genforhandlet med Europas traditionelle leverandører, særligt på områder hvor der findes alternative forsyningsmuligheder. Disse genforhandlinger har mindsket betydningen af gasleveringskontrakternes forældede tilknytning til oliepriserne.

Til trods for at LNG-priserne er steget som følge af den stigende efterspørgsel i Asien efter Fukushima-ulykken, er priserne på Europas gashubs forblevet stabile. Selv om de vigtigste elementer for en fungerende hub indtil videre kun har været til stede i det nordvestlige Europa, er der inden for de sidste to år sket en positiv udvikling i f.eks. Italien, Polen og Tjekkiet. Velorganiserede, gennemsigtige markeder, der fungerer på basis af de samme enkle, harmoniserede regler i hele Europa gør det langt nemmere for gasforhandlerne at transportere og handle gas på tværs af grænserne.

Gashubs og strømbørser fremmer ikke blot handelen, de tilvejebringer også vigtige oplysninger om værdien af den handlede vare. Uanset om det drejer sig om gas eller elektricitet, angiver prisen på hubben eller strømbørsen, hvor der findes en stor efterspørgsel og en lav forsyning, eller omvendt. Disse prissignaler sikrer på kort sigt, at elektriciteten og gassen leveres på økonomisk rentabel vis. Derfor anvendes de grænseoverskridende sammenkoblingslinjer i dag langt mere effektivt end tidligere, og der forekommer næsten ingen strømme i den økonomisk "forkerte" retning længere.¹⁷ På længere sigt er disse

¹⁴ Det omfatter miljø- og statsstøttereglerne og EU's forpligtelse til at udfase subsidierne til fossile brændstoffer.

¹⁵ Kommissionens meddelelse "Energipriser og -omkostninger i Europa" af 29. januar 2014, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0021&qid=1412584312558&from=DA>

¹⁶ "Benefits of an Integrated European Energy Market" af Booz & Company Amsterdam, side 21,

http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/studies/doc/20130902_energy_integrati on_benefits.pdf

¹⁷ Se figur [26] i arbejdsdokumentet "Trends and developments in European energy markets", som ledsager denne meddelelse, SWD(2014) 310.

prissignaler afgørende for at give et praj om, hvor det giver mening at investere i yderligere infrastruktur eller produktionskapacitet.¹⁸

Med andre ord hjælper prissignalerne med at udnytte den eksisterende infrastruktur bedst muligt og med at sikre, at der investeres i de mest økonomisk rentable projekter for fremtiden, og de nuværende priser kan således holdes på et lavt niveau, samtidig med at der gennem hele processen med yderligere at modernisere og dekarbonisere energisektoren opretholdes et billigt energisystem.

Selv om prisudviklingen på engrosmarkedet er positiv, har forbrugerne endnu ikke direkte gavn af dette. En vigtig og stigende¹⁹ andel af energiregningerne i detailsegmentet i EU udgøres af afgifter og tillægsgebyrer. De fleste steder i Europa er detailmarkedet stadig organiseret således, at energien kun bevæger sig i én retning fra store centraliserede produktionsanlæg til mange individuelle forbrugere. Efterhånden som forbrugerne får adgang til flere nye teknologier, f.eks. intelligente målere, automatisering i hjemmet og minikraftværker, bliver det muligt og nødvendigt at involvere forbrugerne, så de selv tager kontrol over deres energiregninger, og så det samtidig fremmer integrationen af vedvarende energi i distributionsnettet og øger effektiviteten.²⁰

3. MARKEDSINTEGRATION KRÆVER FLERE NET OG GENNEMSKUELIGE, ENKLE OG FASTE REGLER

Selv om der er gjort store fremskridt, er der stadig mange udstående opgaver. For at gas og elektricitet kan handles og transporteres problemfrit på tværs af grænserne, skal der på den ene side anlægges rør og ledninger ("hardware"), og på den anden side anvendes en fælles og klar retlig ramme ("software"). Transmissionsnettene og de retlige rammer er blevet udvidet på nationalt plan med forståeligt fokus på at optimere det nationale system. Disse skal nu sammenkobles i regionale systemer og over hele EU.

3.1 Hardware: investering i fremtidens net

Softwaren giver ingen mening uden hardwaren, og energimarkederne kan kun fungere, hvis de er godt forbundne. I de seneste år er der gjort fremskridt med at gennemføre investeringer,

¹⁸ Når der er problemer med manglende investeringssignaler i en given region inden for et større prisområde (typisk en medlemsstat), kan det skyldes manglende netværksstyrke, eller det er et tegn på fundamentale økonomiske forskelle mellem to dele af prisområdet. Så snart netværksstyrken og stabiliteten er garanteret, påvirker produktionens geografiske placering ikke i sig selv forsyningssikkerheden. Det er netop en af fordelene ved det indre marked for elektricitet. TSO'erne bør kunne yde myndighedsgodkendte systemhjælpetjenester i en begrænset periode, mens netværket styrkes. En regional kapacitetsmekanisme inden for et enkelt prisområde vil dog forstyrre markedets funktion.

¹⁹ Data fra perioden 2008-2012 viser en stigning i skatter og afgifter.

²⁰ Ifølge medlemsstaternes planer for udrulningen af intelligente målesystemer, jf. forpligtelsen i punkt 2 i bilag I til direktiv 2009/72/EF, vil 72 % af alle elforbrugere i 2020 have intelligente målere. Solcellepaneler på tagene tegner sig i øjeblikket for 11,5 % af den samlede produktionskapacitet i Tyskland og 5 % i Italien. Kilder: KEMA (2014) "Integration of Renewable Energy in Europe", EPIA, pvgrid.eu og Kommissionen.

navnlig inden for transmissionsinfrastruktur og især i lande med stabile retlige rammer.²¹ Et energisystem, hvor medlemsstaterne søger at være selvforsynende i deres el- eller gasproduktion, er ikke længere fornuftigt eller rentabelt.

3.1.1. Væsentlige fremskridt

Takket være den konsekvente anvendelse af bestemmelserne i den tredje energipakke, herunder reglerne om adskillelse og om indførelsen af tiårige netudviklingsplaner, findes der nu et investeringsklima, som sikrer en etablering af de net, der er mest behov for. Den tredje pakke har både bidraget til at mindske netoperatørernes muligheder for og incitamenter til at hjemfalde til diskriminerende adfærd eller tilbageholde vigtige infrastrukturelle anlægsarbejder. I dag er 96 ud af ca. 100 transmissionssystemoperatører (TSO'er) i Europa blevet certificeret som værende i overensstemmelse med en af adskillelsesmodellerne i den tredje energipakke.²² Kommissionen vil fortsat holde øje med situationen og sikre, at EU's konkurrenceregler overholdes.

Der er behov for flere investeringer i strategisk energiinfrastruktur, og Europa kan støtte vigtige investeringer både finansielt og administrativt. Kommissionen foreslog derfor i maj 2014 at udvide det nuværende mål om en sammenkobling på 10 % til 15 % i 2030.²³ Det aktuelle sammenkoblingsniveau er på 8 %. I oktober 2013 vedtog Kommissionen desuden en første EU-liste med 248 projekter af fælles interesse, som hurtigt bør gennemføres med henblik på yderligere at styrke det integrerede marked. Tre fjerdedele af projekterne bør være gennemført inden 2020.

Et projekt, der kvalificeres som værende af fælles interesse, har fordel af hurtigere og mere effektive godkendelsesprocedurer. Det kan også modtage økonomisk støtte fra Den Europæiske Union under den såkaldte Connecting Europe-facilitet. Der er afsat 5,85 mia. EUR til energiinfrastruktur^{24, 25}.

Det europæiske genopretningsprogram for energiområdet fra 2010 og gennemførelsen heraf har allerede vist, hvordan politisk konsensus og målrettet EU-finansiering kan spille en stor rolle med hensyn til at sætte gang i vigtige infrastrukturelle anlægsarbejder og dermed ikke blot stimulere energimarkedene men også økonomien generelt. Der er allerede lanceret flere projekter under programmet vedrørende reversering af strømmene i Central- og Østeuropa, f.eks. mellem Tyskland og Polen, hvilket har gjort det europæiske gassystem mere modstandsdygtigt over for eventuelle forsyningschok.

²¹ Arbejdsdokument om gennemførelsen af projekter vedrørende TEN-E, EEPR og PCI, som ledsager denne meddelelse, SWD(2014) 314 og arbejdsdokument om gennemførelsen af projekter vedrørende energiinfrastruktur, som ledsager denne meddelelse, SWD(2014) 313.

²² Den mest populære adskillelsesmodel er den ejendomsretlige adskillelse. Den anvendes af ca. en tredjedel af gas-TSO'erne. Inden for elektricitet anvendes den kun af seks TSO'er. Effektiviteten af den ejendomsretlige adskillelse vurderes i arbejdsdokumentet, som ledsager denne meddelelse, SWD(2014) 312.

²³ Se fodnote 12.

²⁴ Arbejdsdokument om gennemførelsen af projekter vedrørende TEN-E, EEPR og PCI, som ledsager denne meddelelse, SWD(2014) 314.

²⁵ Den Europæiske Fond for Regionaludvikling kan også støtte investeringer, især i mindre udviklede områder.

Mange af de manglende forbindelser er allerede blevet anlagt, f.eks. elkablerne mellem Estland og Finland eller mellem Det Forenede Kongerige og Irland. Andre vigtige projekter er ved at blive gennemført, f.eks. etableringen af LNG-terminaler i Polen og Litauen, elsammenkoblingen mellem Sverige og Litauen eller gassammenkoblingen ved grænsen mellem Ungarn og Slovakiet.

3.1.2 Der skal hurtigt opføres yderligere infrastruktur

Hvis vores gas- og elnet skal tilpasses til fremtiden, skal de eksisterende transmissionsrørledninger styrkes inden for og mellem markedsområder. Med hensyn til gas bør investeringerne først og fremmest være rettet mod at trække de baltiske stater ud af isolationen og mod en diversificering af forsyningen i mange medlemsstater i Central- og Østeuropa og i Sydøsteuropa.

Eltransmissionskapaciteten er især mangelfuld i markedsområder som Tyskland og mellem de baltiske stater. En af målsætningerne er også stadig at forbinde elnettene på Den Iberiske Halvø, i Østersøområdet og Irland og Det Forenede Kongerige bedre til resten af kontinentet. En anden større udfordring er opførelsen af et integreret offshorenät i de nordlige have og af elmotorveje, der på omkostningseffektiv vis kan integrere EU's betydelige offshore- og onshoreproduktion af vedvarende energi i elsystemet. Hvis vores elnet skal kunne håndtere morgendagens udfordringer, skal de gøres mere intelligente. Navnlig på distributionsniveauet vil investeringer i intelligente målere og i lokal produktion skulle ledsages af investeringer, der giver distributionssystemoperatørerne (DSO'erne) mulighed for en mere intelligent og effektiv forvaltning af nettet. Intelligente net er også en enestående mulighed for sektoren til at udvikle tekniske løsninger og innovative produkter til automatisering af nettene eller i hjemmet: Det er noget, EU's virksomheder traditionelt har været dygtige til.

Da hovedparten af investeringerne ikke vil komme af offentlige midler, skal investeringsklimaet forbedres. Adgangen til finansiering er således stadig en af udfordringerne i forbindelse med udviklingen af infrastruktur i EU. Investeringer i energiinfrastruktur er kapitalintensive projekter, der kræver stabile og forudsigelige lovgivningsmæssige forhold. Manglen på en stabil retlig ramme kan ryste investorernes tillid, så længe de stadig er risikosky. Det igangværende arbejde med at indføre fælles EU-regler for fastsættelsen af gastransmissionstariffer og den praksis, som de nationale reguleringsmyndigheder og Kommissionen har udviklet med hensyn til indførelsen af skræddersyede reguleringsordninger for vigtige nye projekter (f.eks. TAP eller Eleclink), er skridt i den rigtige retning, der skal bygges videre på.

Medlemsstaterne skal gennemføre TEN-E-forordningen og identificere og gennemføre de vigtigste projekter af fælles interesse. De nuværende forsinkelser med gennemførelsen, bl.a. udpegelsen af centrale kontaktpunkter til udstedelse af tilladelser, er uacceptabel. Foruden opførelsen af ny infrastruktur skal den eksisterende infrastruktur anvendes effektivt og sikre forsyningssikkerheden. I den forbindelse er Kommissionen klar over, at udnyttelsesgraden for LNG-terminaler er faldet i de seneste år og måneder, hvilket lægger et pres på sektoren. Den erhvervsmæssige anvendelse af gaslagerfaciliteter synes også at være faldende, til trods for at oplagringsniveauet i august 2014 var rekordhøjt. Usikkerheden på markedet er helt sikkert

med til at udsætte LNG- og lageroperatører for en øget kommerciel risiko. Der er behov for at undersøge, hvordan denne udvikling vil kunne påvirke forsyningssikkerheden på lang sigt.

3.2 Software: behov for gennemskuelige, enkle og faste regler

Efterhånden som engrosmarkederne for gas og elektricitet bliver større end de nationale markeder, og som energiselskaberne er aktive uden for deres hjemmemarkeder, skal markedsintegrationen ikke holdes tilbage af national lovgivning og nationalt tilsyn. De mange forskellige nationale regler og bestemmelser og hastigheden, hvormed lovgivningen ændrer sig i visse medlemsstater, har medført unødvendige administrative omkostninger og transaktionsomkostninger, og der er således ikke skabt et solidt grundlag for de nødvendige investeringer.

Ifølge den tredje energipakke skal der udvikles en harmoniseret retlig ramme på europæisk plan. Takket være den fælles indsats på europæisk plan mellem de nationale administrationer, energireguleringsmyndighederne (under Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER)) og netoperatørerne (som er samlet i europæiske netværk af transmissionssystemoperatører for gas og elektricitet (ENTSO)) er den begyndt at tage konkret form.

Disse bindende europæiske regler, også kaldet netregler, udvikles, vedtages og i stigende grad anvendes i forbindelse med den daglige funktion af engrosmarkederne for el og gas. Deres indflydelse er måske ikke umiddelbart lige så mærkbar som en ny sammenkoblingslinje, men de repræsenterer reelle fremskridt, som er fundamentale for at lette den grænseoverskridende handel med gas og elektricitet. Der er dog forskel på fremskridtene mellem el- og gassektoren ligesom mellem regionerne, og der er kommet nye udfordringer frem i lyset.

3.2.1 Betydelige fremskridt indtil nu og resterende udfordringer

For at få gang i markedet er en første betingelse, at alle markedsdeltagerne kan bruge den eksisterende gas- og elinfrastruktur på lige vilkår og til rimelige priser. Derfor fokuseres der på kapacitetstildeling og håndtering af kapacitetsbegrænsninger i forbindelse med nettene og især sammenkoblingerne. Her har pilotprojekter og en tidlig gennemførelse på regionalt plan været med til at bane vejen.

Et godt eksempel på et sådant regionalt samarbejde var indførelsen af den såkaldte "day ahead-markedskobling" i februar 2014, som blev lanceret af netoperatørerne og strømbørserne i 14 medlemsstater²⁶ med henblik på at forvalte grænseoverskridende elektricitetsstrømme bedst muligt og således udjævne prisforskellene fra de baltiske stater til Den Iberiske Halvø.²⁷ Siden maj 2014 er det sydvesteuropæiske marked, dvs. Spanien og Portugal, også koblet til Nordvesteuropa. Ungarn, Slovakiet og Tjekkiet har også gennemført første etape af sammenkoblingen af deres markeder med en ambition om at koble det pågældende marked til det større marked i vest. Hvis markedet i højere grad afspejlede de

²⁶ Belgien, Danmark, Det Forenede Kongerige, Estland, Finland, Frankrig, Letland, Litauen, Luxembourg, Nederlandene, Polen, Sverige, Tyskland og Østrig. Norge har tilsluttet sig som tredjeland.

²⁷ Kommissionens pressemeddelelse "Progress towards the Internal Energy Market 2014: Pilot project for EU wide electricity trade starts today" af 4. februar 2014, http://europa.eu/rapid/press-release_MEX-14-0204_en.htm

faktiske fysiske flaskehalse, ville investeringssignalerne og den operationelle effektivitet blive styrket. Hvad angår gas, er et eksempel med tilsvarende virkning oprettelsen af PRISMA-plattformen i 2013, hvor sammenkoblingskapaciteten for 28 TSO'ers netværk med ansvar for at transportere 70 % af Europas gas auktioneres på åben og ensartet vis.²⁸

Reglerne er nu blevet formaliseret i de første juridisk bindende netregler for gas. Med hensyn til elektricitet forventes det første sæt regler at blive vedtaget senere i år. Næste skridt vil være at fokusere på at fremme den kortfristede handel og udvikle markeder for hjælpetjenester, så nye aktører har mulighed for at deltage, herunder producenter af vedvarende energi. Med integrationen af varierende mængder sol- og vindenergi skal vores energisystemer gøres mere fleksible, og der skal derfor udvikles markeder for kortfristet handel, så købere og sælgere løbende kan tilpasse deres køb af gas og elektricitet i realtid i løbet af en dag, købe med kort varsel eller sælge uventet overskydende kapacitet. I den forbindelse skal der tages højde for ændringerne i interaktionen mellem TSO'er og DSO'er, efterhånden som nettene bliver mere intelligente. De grænseoverskridende balancemarkeder er også afgørende for at udligne ressourcerne, så de rent faktisk deles mellem landene, hvilket vil øge forsyningssikkerheden og reducere systemets balanceomkostninger. Hvad angår gas, er der vedtaget en bindende netregel om harmonisering på EU-plan af forskellige aktørers rettigheder og pligter, og som åbner mulighed for handel på de såkaldte balancemarkeder. Med hensyn til elektricitet er et første sæt regler til at ensrette de mange forskellige nationale balanceringsordninger på vej.

De driftsmæssige bestemmelser vedrørende gas- og elnet er ved at blive forbedret ved at indføre standardprotokoller for TSO'ernes interaktion med hinanden, både under normale forhold og i tilfælde af pres på systemet eller i nødstilfælde. Formålet er at forenkle procedurerne og gøre dem mere robuste. Når systemet fungerer, vil det give forbrugerne større sikkerhed og øge investorernes tillid. I forbindelse med at sikre EU-borgerne og erhvervslivet en sikker forsyning af gas på lang sigt er en af de vigtige, men ofte oversete, udfordringer, at gaskvaliteten ændrer sig som følge af nye leverandører og varierende flowmønstre. Medlemsstaterne bør fortsat nøje undersøge og meddele om ændringer i gaskvaliteten.

Endelig er gennemsigtigheden blevet forbedret markant på mange forskellige måder. Tilsynet med henblik på at sikre markedsintegriteten og undgå markedsmisbrug er blevet opstrammet med anvendelsen af reglerne i REMIT-forordningen fra 2011.²⁹ I begyndelsen af 2015 vil ENTSO-E oprette en central gennemsigtighedsplatform til offentliggørelse af oplysninger på elmarkederne.³⁰ Markedsoperatørerne og investorerne har brug for disse oplysninger til at træffe beslutninger om deres kortsigtede handel og langsigtede investeringer. Det er yderst vigtigt, at reguleringsmyndighederne og ACER holder nøje øje med handelsaktiviteterne,

²⁸ Andre eksempler på en tidlig gennemførelse af netreglen vedrørende kapacitetstildeling er den polske GSA-plattform og den ungarsk-rumænske RBP.

²⁹ Forordning (EU) nr. 1227/2011 om integritet og gennemsigtighed på engrosenergimarkederne (EUT L 326 af 8.12.2011, s. 1).

³⁰ Jf. Kommissionens forordning (EF) nr. 543/2013.

fordi forbrugerne og de politiske beslutningstagere skal kunne have tillid til, at der ikke manipuleres med priserne til fordel for nogen og til skade for forbrugerne. Et godt eksempel er den undersøgelse, som energireguleringsmyndigheden Ofgem i Det Forenede Kongerige, har bebudet.³¹ Det er vigtigt, at ACER og de nationale reguleringsmyndigheder råder over de fornødne ressourcer til at gennemføre disse vigtige nye opgaver effektivt i tæt samarbejde med tilsynsmyndighederne for finansmarkederne og konkurrencemyndighederne.

3.2.2 Der er behov for flere netregler og en bedre gennemførelse

Arbejdet med at skabe en ramme for den effektive anvendelse og kapacitetsudvikling af gasrørledninger og elnet skal fortsættes og suppleres.

Et følsomt spørgsmål, både hvad angår el og gas, er nettariffer. Tariffernes sammensætning bør være gennemsigtig og bygge på klare fælles europæiske regler, så netbrugerne er forvissede om, at de vil betale en rimelig pris, uanset hvilket land de er aktive i. Tarifferne har også en distributiv virkning: mellem producenter/leverandører og kunder og på tværs af grænserne. Det indre marked for energi kan ikke gennemføres, hvis dette forbliver et rent nationalt anliggende, og der ikke tages hensyn til de grænseoverskridende virkninger. De relevante netregler er kun lige ved at blive udviklet og vil skulle gennemføres og vedtages inden for de næste to år.

Så snart interessenterne og de politiske beslutningstagere når til enighed om de vigtigste markedsregler, skal fokus rettes mod den praktiske gennemførelse og stringente anvendelse heraf. Det kræver først og fremmest et fuldt samarbejde mellem alle involverede. ENTSO'erne bør spille en aktiv rolle med at kontrollere overholdelsen af netreglerne, en opgave, som de fik tildelt med den tredje energipakke, men som de indtil videre har været tilbageholdende med at udføre. ACER opfordres også til at lægge større vægt på gennemførelsen, hvilket agenturet er begyndt på med rapporten om kapacitetsbegrænsninger for gas fra marts 2014 og de årlige rapporter om markedsovervågning.

3.2.3 De intelligente net skal være til fordel for både energisystemerne og for husholdningerne og SMV'erne

For at få mest muligt ud af den nye teknologi skal barriererne mellem engrosmarkedet og detailmarkedet nedbrydes. For at alle typer forbrugere, herunder husholdninger og SMV'er, kan have gavn af, at forbruget og produktionen tilpasses efter prissignaler på engrosmarkedet, skal de kunne tilbyde deres fleksibilitet på markedet, direkte eller indirekte, men altid under valgfrihed.³² I Sverige er dette allerede tilfældet, og detailforbrugerne vælger i stigende grad elaftaler med dynamiske priser.³³

Arbejdet med at drive distributionssystemer vil begynde at omfatte nogle af de komplekse spørgsmål, som kun TSO'erne var konfronteret med tidligere. Det betyder, at DSO'erne vil

³¹ Pressemeldelse fra Ofgem af 27. marts 2014.

³² Ifølge artikel 15, stk. 8, i direktivet om energieffektivitet skal udbydere af efterspørgselsreaktion have adgang til de organiserede markeder på samme vilkår som leverandørerne.

³³ Ifølge den svenske reguleringsmyndighed er andelen af aftaler med variable priser steget fra 4 % til 38 % mellem 2004 og 2014. Kilde: EI den 17. april 2014.

skulle foretage intelligente investeringer, ikke kun i ledninger, og håndtere lokale netbegrænsninger ved at være aktive på markeder, hvor fleksibilitetstjenester handles åbent og på lige vilkår for alle udbydere. Det betyder også, at DSO'erne skal have passende incitamenter gennem en regulering af tariffene.³⁴

Datatrafikken vil stige betydeligt i de intelligente net. Forbrugerne er allerede juridisk berettiget til at bestemme, hvem der kan få adgang til deres målerdata³⁵, men de nationale reguleringsmyndigheder eller medlemsstaterne skal fastlægge klare procedurer for datahåndtering for at sikre privatlivets fred, forbrugernes sikkerhed og en ikke-diskriminerende adgang. De intelligente målere vil frembringe detaljerede og efterprøvede forbrugsdata, som kan bruges til fastsættelsen af den endelige forbrugers regning. Forbrugsdata i realtid vedrørende husholdningen, intelligente apparater eller elbilen skal ikke efterprøves af DSO'erne: for at skabe et konkurrencedygtigt marked for innovative energitjenester, bør disse være direkte tilgængelige for forbrugerne eller en anden part med forbrugers accept.³⁶

Forskellige pilotprojekter giver et blandet billede af forbrugernes interesse i innovative tjenester, og det er svært at forudsige prisnedsættelsen af solcellepaneler eller batterier, men det forekommer tydeligt, at integrationen af den vedvarende energi og interessen for energieffektivitet vil ændre den måde, hvorpå elektriciteten produceres og forbruges. Den retlige ramme skal kunne tilpasses til ændringerne og sikre, at forbrugerne har mulighed for at tage styringen over deres energiregninger på en måde, der øger hele systemets energieffektivitet.

4. GENNEMFØRELSE OG STØRRE INTEGRATION PÅ BASIS AF REGIONAL INTEGRATION

Efter at stats- og regeringscheferne blev enige om vigtigheden af at gennemføre det indre marked for energi i 2014, har Kommissionen offentliggjort en handlingsplan for gennemførelse af det indre marked for energi, som indeholder 22 konkrete tiltag vedrørende håndhævelse af den eksisterende lovgivning, detailmarkedets funktion og omstilling af energisystemerne.³⁷

4.1 Fremskridt med at sikre håndhævelsen og en hensigtsmæssig offentlig intervention

For så vidt angår håndhævelsen, har de traktatbrudsprocedurer, som Kommissionen har ført siden 2011 vedrørende en delvis gennemførelse af direktiverne i den tredje energipakke, bidraget til at få medlemsstaterne til at indføre national lovgivning, der omsætter direktiverne

³⁴ Jf. artikel 37, stk. 8, i direktiv 2009/72/EU.

³⁵ Som defineret i punkt 1, litra h), i bilag I til direktiv 2009/72/EF.

³⁶ Ifølge artikel 4, stk. 12, i direktiv 2014/94/EU om etablering af infrastruktur til alternative brændstoffer skal forbrugerne kunne købe elektricitet til et elektrisk køretøj separat. Det giver mulighed for at indføre nye forretningsmodeller, hvor køretøjerne sælges med et "elabonnement". Hvis dette er muligt for køretøjer, vil det også være det for et hvilket som helst apparat i husholdningen.

³⁷ Det var en del af meddelelsen om det indre marked for energi fra 2012. Ni af disse tiltag var særligt målrettet på at få detailmarkedet op at stå i de forskellige medlemsstater.

fuldt ud.³⁸ Kommissionen retter nu sin opmærksomhed på at kontrollere overensstemmelsen med henblik på at undersøge, om medlemsstaternes anmeldte foranstaltninger gennemfører den tredje pakke korrekt.

Der er også gjort fremskridt med at håndtere truslen om ukoordinerede eller modstridende nationale foranstaltninger, der skader det indre marked. I den tidligere omtalte meddelelse om offentlig intervention og i retningslinjerne for statsstøtte på miljø- og energiområdet giver Kommissionen medlemsstaterne vejledning i, hvordan medlemsstaterne sikrer, at deres foranstaltninger er nødvendige og forholdsmæssige, idet det fremhæves, at foranstaltningerne skal være til fordel for det indre marked, og at de ikke tilsigtet eller utilsigtet skader det. Når en intervention er berettiget, f.eks. med henblik på fremme af vedvarende energi, skal den fremme markedsintegrationen.

De medlemsstater, der allerede har oprettet en kapacitetsmekanisme (f.eks. Grækenland og Irland), begynder nu at ændre dem, så de bringes i overensstemmelse med Kommissionens retningslinjer. Det vil fortsat være vigtigt, at Kommissionen og medlemsstaternes regeringer og regulerende myndigheder og TSO'erne samarbejder om dette komplicerede spørgsmål, navnlig for at undersøge, hvordan man bedst muligt høster gevinsten fra en integreret tilgang. Flere medlemsstater, bl.a. Frankrig og Italien, har i øjeblikket planer om at indføre kapacitetsmekanismer, mens andre, såsom Tyskland, aktivt overvejer at udvikle alternative mekanismer. En veltilrettelagt foranstaltning kan være en forholdsmæssig og effektiv løsning på reelle problemer vedrørende produktionens tilstrækkelighed, mens dårligt udformede foranstaltninger kan få forbrugernes regninger til at stige unødvendigt og underminere investeringerne i energieffektivitet og nye sammenkoblinger og påvirke vores politik for dekarbonisering.

I sine vejledende dokumenter understreger Kommissionen vigtigheden af en fyldestgørende og objektiv analyse af alle de mulige årsager til og potentielle løsninger på spørgsmålet om forsyningssikkerhed. Regionalt samarbejde er afgørende i den forbindelse, så man ikke glemmer at se på grænseoverskridende løsninger, der kunne være mere effektive og billigere. Kommissionen konstaterer, at nabostater som Frankrig og Spanien, Det Forenede Kongerige og Irland, Belgien og Nederlandene og de baltiske stater ofte har komplementære energimix, hvor der er en eventuel overskydende kapacitet i det ene land, mens der er et underskud i det andet. Det ville være billigere og til fordel for alle, hvis disse markeder integreres bedre, og der søges fælles løsninger. Det kræver dog politisk vilje i de berørte lande at få sådanne løsninger til at fungere.

Kommissionen kræver som minimum, at kapacitetsmekanismerne er åbne for udefrakommende kapacitet, som effektivt vil kunne bidrage til opfyldelsen af de påkrævede standarder for forsyningssikkerhed i de berørte medlemsstater. Et andet krav er, at

³⁸ Pr. 22. september 2014 var kun 2 medlemsstater indblandet i verserende traktatbrudsprocedurer vedrørende delvis gennemførelse, og den ene har for nylig vedtaget yderligere lovgivning, som er blevet vurderet af Kommissionen.

kapacitetsmekanismerne i lige så høj grad skal fremme og belønne løsninger på efterspørgselssiden som i produktionen. Der skal tilskyndes til fleksibilitet i produktion og efterspørgsel, så kapacitetsmekanismerne fungerer som incitament på samme måde som de variable energipriser på day ahead-, intraday- og balancemarkedet gør det.

Kommissionen vil foretage detaljerede undersøgelser med henblik på en vurdering af tilstrækkeligheden af den europæiske produktion og forsyningssikkerhed. Det vil bidrage til at identificere de standarder for tilstrækkelighed, som er hensigtsmæssige for et velfungerende indre marked for energi. Det vil kræve deltagelse af ENTSO-E, ACER og medlemsstaternes myndigheder, herunder inden for Elektriciteitskoordinationsgruppen. Resultatet af disse undersøgelser vil udgøre et objektivt evidensgrundlag for Kommissionens fremtidige arbejde.

Der er også allerede tegn på, at et bedre samarbejde og en bedre dataudveksling alene ikke er tilstrækkeligt til at rette op på regionale begrænsninger eller større systemforstyrrelser i realtid. De frivillige regionale TSO-initiativer, der er lanceret i den forbindelse, vil udgøre en værdifuld kilde til information vedrørende effektiviteten af regionale kontrolcentre med veldefinerede beslutningskompetencer vedrørende specifikke operationelle spørgsmål.

4.2 Behov for en regional tilgang

ACER og ENTSO'erne har spillet en afgørende rolle i forbindelse med fremskridtene i retning af et velfungerende indre marked for energi. Kommissionen foretog for nylig en evaluering af de første år af ACER's virke og konkluderede, at agenturet er blevet en troværdig og anerkendt institution, som spiller en vigtig rolle på EU's reguleringsmæssige arena og fokuserer på de rette målsætninger.³⁹ Men ACER skal i højere grad øge sit samarbejde med ENTSO'erne, efterhånden som markederne bliver mere integrerede, og de lovgivningsmæssige spørgsmål bliver af mere grænseoverskridende karakter. Den institutionelle ramme skal effektivt kunne håndtere de praktiske lovgivningsmæssige spørgsmål, der måtte opstå.

Hvis ACER og ENTSO'erne skal fungere effektivt, skal medlemmerne deltage aktivt. Langt størsteparten af de nationale reguleringsmyndigheder deltager i og leder ACER's arbejdsgrupper. Kommissionen er betænkelig ved personale- og budgetnedskæringerne i flere af medlemsstaternes reguleringsmyndigheder, især fordi de i løbet af de sidste ti år har fået overdraget flere opgaver. Skønt gennemførelsen af henstillingerne vedrørende budgetpolitikken under stabilitets- og vækstpakten ikke må bringes i fare, forekommer reguleringsmyndighederne i nogle medlemsstater at mangle ressourcer strukturelt set.⁴⁰ Det vækker også bekymring, at reguleringsmyndighedernes uafhængighed og den nødvendige tildeling af kompetencer endnu ikke er helt på plads i et begrænset antal medlemsstater.

En regional tilgang har været og vil også i fremtiden være afgørende for integrationen af det indre marked for energi. Det skaber umiddelbare resultater og kan stimulere grænseoverskridende udvekslinger, øger forsyningssikkerheden og letter integrationen af

³⁹ http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/acer/doc/20140122_acer_com_evaluation.pdf

⁴⁰ Se de landerapporter, der ledsager denne meddelelse.

vedvarende energikilder. Et samarbejde i mindre grupper kan ofte gå hurtigere end samlet på EU-plan og kan være bedre egnet til at løse bestemte udfordringer i den pågældende region.⁴¹

De regionale initiativer danner en solid basis for gennemførelsen af det indre marked for energi ved at skabe konkrete resultater, som er direkte synlige. Det kan tage form af en udvidelse af grænseoverskridende netinfrastruktur, som f.eks. North Seas Countries' Offshore Grid Initiative, som søger at udvikle et sammenkoblet højspændingstransmissionsnet i de nordlige have, der forbinder markederne bedre med hinanden og fremmer en sikker integration af offshore vindmølleparker. Et andet eksempel er planen for sammenkobling af det baltiske energimarked (BEMIP), som søger at trække Østersøområdet ud af isolationen og fuldt ud integrere det i EU's energimarkeder og således øge gasforsynings sikkerheden. Samarbejdet i Central- og Sydøsteuropa er også vigtigt med henblik på at skabe bedre mulighed for gasforsyning i området og mindske afhængigheden af én enkelt forsyningskilde. Samarbejdet mellem Grækenland, Italien og Albanien, som støttes af Kommissionen, har f.eks. bidraget til oprettelsen af en hensigtsmæssig reguleringsramme for den transadriatiske rørledning, som vil bringe ekstra gasforsyning fra det kaspiske område til EU-markedet.

De regionale initiativer viser sig også at have konkret værdi for en (tidlig) gennemførelse af netregler. Det ses bl.a. med de eksempler, der er omhandlet i afsnit 3.2.1 om initiativer vedrørende markedskobling for elektricitet og PRISMA-auktionsplatformen for rørledningskapacitet for gas. Markedsintegrationen skrider således frem fra nord til syd og fra vest til øst med udgangspunkt i de projekter, der iværksættes på regionalt plan.

Den regionale markedsintegration bør fremadrettet fungere som en vigtig etape i retning af den ultimative konsolidering af et indre marked for energi i hele EU.⁴² Der bør derfor lægges stor vægt på at øge koordineringen af de forskellige regionale processer for at sikre den endelige konvergens og integration.

4.3 Optrapning af indsatsen

Det fremgår af kapitel 3 i denne meddelelse, at der gøres store fremskridt med gennemførelsen af den lovgivning, som skal underbygge markedet, men indsatsen bør optrappes yderligere, navnlig hvad angår færdiggørelse af netreglerne og kontrol med en rettidig og korrekt gennemførelse heraf i hele EU.

Det meste af handlingsplanen fra 2012 er blevet gennemført eller er godt på vej, og EU er nået langt med gennemførelsen af det indre marked for energi som forventet på tidspunktet for vedtagelsen af den tredje energipakke. Det er dog endnu ikke tid til at hvile på laurbærrene. Selv når alle reglerne er på plads, vil det kræve en varig indsats fra myndighedernes side, både på nationalt plan og på EU-plan, at sikre gennemførelsen heraf, og

⁴¹ Indtil videre har den regionale integration været en succes. De nordiske lande har vist vejen frem i elsektoren med en tidlig integration af deres markeder i NordPool. Ligeledes har Det Pentalaterale Energiforum i Vesteuropa lanceret banebrydende integrationsprojekter inden for både elektricitet og gas.

⁴² EU fremmer også regional integration i sine makroregionale strategier samt inden for rammerne af det europæiske territoriale samarbejde.

at alle aktørerne opererer på lige vilkår. For at sikre at de stadig mere intelligente net er til fordel for forbrugerne og systemet som helhed, skal reglerne vedrørende distributionsnettene (navnlig den tredje energipakke og direktivet om energieffektivitet) anvendes konsekvent og korrekt, idet der også tages hensyn til den teknologiske udvikling.

Ud over handlingsplanen fra 2012 finder Kommissionen, at der kunne høstes yderligere fordele ved at uddybe integrationen af det indre marked for energi. Kommissionens forslag til en ny klima- og energipolitisk ramme for 2030 og den europæiske strategi for energiforsyningsikkerhed gør det klart, at en forudsætning for at opfylde de mellem- og langsigtede målsætninger vil være en yderligere integration af energimarkederne.